ч. 793 (13.492). Львів, понеділок 6. листопада 1933. Poczłowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Положення українського народу в Польщі.

Промова голови Української Парляментарної Репрезентації посла д-ра Дмитра Левицького на пленарному засіданні сойму дня 3. листопада 1933 р. при першому читанні буджетового прелімінара на 1934/35 рік.

(Стенографічний протокол.)

Високий Сойме!

В імені Українського Клюбу забираю голос при першому читанні буджетового прелімінаря на 1934/35 рік у хвилині для українського народу дуже важній, у хвилині, коли цілий вузол трагічних обставин ляг важким тягарем на цілости його теперішнього життя.

ТРАГІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ НА СОВ. УКРАЇНІ.

Найважнішою подією в житті українського народу за 1933 р. є історичні процеси, що відбуваються на Совітській Україні. Там протиукраїнська політика осягнула свій кульмінаційний пункт. Московська комуністична влада перемогла в 1919 р. збройною силою прямування українського народу до державної самостійности і насильно прилучила українські території по обох боках Дніпра до совітської держави. В перших початках, коли більшовизм був слабий, коли був окружений внутрі старої Росії з усіх сторін ворожими для себе елементами, коли ціла Европа й Азія зі страхом і занепокоєнням дивилася на той небувалий переворот, що його передбачив у своїй віщій душі Достоєвський, а що Мережковський означив як новий наступ сатани на землю — тоді Ленін, провідник більшовизму бажав підступом поконати прямування українського народу до волі. Перед очі поставив оманливу ідею національного відродження, ренесансу української культури і науки, проголошуючи на українських етнографічних землях окрему совітську республику з малощо не суверенними правами і з правом свобідного відділення від російських совітських республик. І дійсно цим підступом йому вдалося зеднати для себе деякі групи українського народу, переважно споміж інтелігенції. Одначе цілий нарід, а зокрема селянські маси, навчені віковим історичним досвідом зрозуміли, що між Україною і Москвою так довго не буде поєднання, як довго Україна не вибореє самостійного державного життя і силі Москви не протиставить своєї власної державної сили. Ціла Україна горіла повстаннями, а коли їх здавлено фізичною силою в морю крови, цілий нарід перейшов до саботажової боротьби і пасивного опору. Льохи ДПУ заповнилися синами України, десятки тисяч гинуло серед страшних тортур на Соловецьких Островах, сотки тисяч переселювано насильно з українських земель у глибину Росії та на Сибір, а цвіт української інтеліґенції засуджувано в монстрпроцесах на смерть або на довголітню тюрму. Щоби згнобити визвольний рух селян, щоби зробити з них, вольних господарів, наймитів на їхже власній землі, приверненo давну панщину в формі для селян найбільше зненавидженій, а саме у формі колективізації рільних господарств. А коли й це не помогло, коли й це не зломило українського селянина і він з упертістю і найбільшою самопосвятою вів боротьбу зі своїм відвічним ворогом, хопився більшовизм найстрашнішого засобу, який колинебудь стосували в історії людства, перед яким бліднуть різні вірмен або наслідки наїздів Джінгіс-Хана, рішив виголодити місцеве населення, а його плоди-харчі, вивезти до російської метрополії.

ГОЛОД І ТЕРОР.

Не наші джерела, а чужинців, наочних свідків, анґлійців і французів, стверджують, що на найбільше родючих землях Европи — на Україні померло з голоду 2 міліони людей, що там поширене людоїдство і що цього року ця катастрофа ще зростає у своїх розмірах. А діється це не наслідком якоїсь небувалої стихійної катастрофи, а наслідком свідомої своєї мети більшовицької політики. Той страшний голод, розстріл Палащука-Конара, самогубство найближчого співробітника Леніна і члена українського уряду Скрипника, самогубство українського письменника Хвильового, масові розстріли інтеліґенції, а в першій мірі галичан — ось жахливий образ положення українського народу на Радянській Україні.

У тій важкій хвилині весь український нарід стоїть сконсолідований одним фронтом. Без огляду на клясові ріжниці і політичні переконання, без огляду на місце побуту і державну приналежність підносимо голосний протест перед цілим світом проти цього фізичного винищування міліонів нашого народу і заявляємо, що будемо витревало мобілізувати психічні сили народу до боротьби з більшовизмом і до реванжу за ті нелюдські кривди і терпіння, аж до повної перемоги.

ОДНОЦІЛЬНИЙ ФРОНТ.

Цього нашого одноцільного національного становища не змінить факт, що польська держава заключила дружній пакт з СРСР. Ми переконані, що той пакт на дальшу мету принесе тільки шкоду польській державі, тому, що кожний союз Польщі з Москвою кінчився для Польщі завсіди трагічно. В історичній перспективі той пакт, раніше чи пізніше, з волі або проти волі нині подружених сторін, стане згодом тільки клаптиком паперу, бо він неприродний, не тільки з огляду на ріжну соціяльно-політичну структуру суспільности обох держав, але головно тому, що його заключили без третього господаря земель Сх. Европи без українців, а нема вже нині на світі такої сили, що могла би спинити незалежницькі змагання українського народу.

Цього нашого одноцільного становища не змінить теж факт, що влада публичної адміністрації польської держави забороняє нам висловлювати голосно свій протест проти тих страшних фактів, які істнують нині на Рад. Україні. Заборонили тут нам, українському населенню, святкувати прилюдно день загальнонаціональної жалоби дня 29. жовтня ц. р., до якого дав почин весь український епископат, а підтриманий цілим українським народом. Кожну згадку у нашій пресі про теперішні відносини на Радянській Україні конфіскує прокураторська влада, а в цілому краю йдуть масові превенційні арешти з остраху перед протирадянськими демонстраціями. Навіть підчас доразового суду над убивником секретаря совітського консуляту у Львові, Лемиком, дня 30. м. м. не дозволили оборонцям наводити фактів про сучасний стан на Радянській Україні, дарма, що оборонці вважали ті факти необхідною умовиною оборони для молодця, що стояв перед обличчям смерти. Усі такі явища не зломлять нашого одноцільного фронту, а коли нам зачинять уста, тим палкіший, тим сильніший буде крик наших сердець і душ.

ПОЛОЖЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

Деякі польські часописи принесли закид, що теперішня протибільшовицька акція відбувається на приказ Берліна. Зваживши трагедію українського народу, про яку саме ми тут згадували, такий закид можемо відкинути тільки з мовчазною погордою.

Коли переходимо до становища українського народу у межах польської держави, яке у всіх ділянках національного життя значно погіршилося за останній рік, мушу перш за все зазначити, що маємо враження, що польська держава робить тепер свою історичну помилку, таку лиховісну для історії Польщі, а саме: чим більше наближається до Москви, тим більший бачимо з обох боків гніт українського народу, що відбувається у надії, що спільними силами можна буде на віки або на довший час усунути з історичної арени 40-міліоновий український нарід, який можна буде зробити навозом і легким кольонізаційним тереном для польського і російського народу. Засада ця проповідувана віддавна польськими народовими демократами не є ні нова ні оригінальна. Запозичена вона живцем зі зразку трьох держав займанщини аж до третього розділу Польщі. Яка хибна ця засада, найкращим доказом цього є історія Польщі. Держави займанщини струснулись у своїх основах аж до румовища, а Польща встала до обновленого політичного життя значно сильніша, ніж була перед своїм розділом.

НОВИЙ ПРОЄКТ КОНСТИТУЦІЇ.

Постараюсь доказати кількома фактами, що останній рік приніс нам значне погіршення у межах польської держави.

З усіх боків іде вістка, що найважнішою справою теперішньої соймової сесії, поруч полагоди буджетового прелімінаря, буде справа зміни конституції. Уже попереднім разом заявляв я з цього місця в імені Українського Клюбу, що зміна конституції у формі предложеній через ББВР не має для нас сутнього значіння. І давній проект і новий, який мають предложити, побудований імовірно на принципі національної держави, що відсуває на бік усі непольські народи, і в першій мірі найбільший: український від впливу на хід політичних, культурних і господарських справ, всупереч природним правам кожного народу, щоби він рішав про власне національне життя, всупереч принятим Польщею міжнародним зобовязанням і всупереч власному законові про засади воєвідського самоврядування з 26. вересня 1922 р.

Докладно нового проекту конституції не знаємо. З промови п. предс. Славека знаємо, що до сенату, вибіраного у значно вищі атрибу-

ти, як нинішні, матиме виборче право тільки сконструована ad hoc еліта, серед якої в тих умовинах не може бути не то вибраним, але й виборцем ніякий українець. Досі ми не мали майже ніякого фактичного впливу на хід подій у соймі і сенаті, але теперішнє правне позбавлення українського населення можливости голосу в законодатній палаті, є ярким доказом, що польська держава переходить до денного порядку над 6-міліоновим українським населенням в межах польської держави, трактуючи його per non est на зразок ославленого „не било, нет і не будет“.

Не краще з самоврядними справами. Закон з 23. березня 1933 р. про частинну зміну устрою територіяльного самоврядування позбавив український нарід тих доволі широких прав територіяльного самоврядування, яке він добув собі за Австрії. Підготовка ввести в життя новий самоврядний устрій і тут у центрі й на місцях доказує рішуче, що заведення збірних громад має на меті зміцнити польський стан посідання. Осідком збірних громад мають бути малі містечка або села, де мешкають кольоністи чи взагалі такі, що мають більшість польського населення, щоби отак узалежнити від себе громади з більшістю українського населення. Це новий польонізаційний інструмент, що матиме шкідливий вплив на розвиток культурного й економічного життя українського народу.

ШКОЛА.

Найболючіша для нас справа, справа, що глибоко хвилює цілий український нарід, це **справа школи, справа виховання української дитини й молоді.** Український нарід виявив для тієї справи найвище зрозуміння і за справу виховання своєї дитини готов іти на найбільші жертви та боротись найзавзятіше. У шкільних справах буде наш клюб і на соймовій комісії і на пленумі показувати ту ґегенну, яку мусить переходити українська дитина, щоби добути потрібну їй освіту. Тепер наведу тільки кілька дат. Майже всі дійсні педагоги і більшість здорової загальної думки заявляють виразно, що шкільний закон з 1924 р., який завів утраквізм — це педагогічний нонсенс, який утруднює дитині науку й завчасу викривлює її дитячу душу. Маси українського народу, що мають вроджене велике почування законности і вимагають тієї законности від інших, почали, хоч який важкий був цей закон, боротьбу за можливе для себе переведення в практиці цього закону легальною дорогою. В 1925 р. внесено близько 100.000 шкільних деклярацій за 150.000 українських дітей вимагаючи для них української школи. Хоча це величезне, іноді героїчне зусилля не мало ніякого успіху, внесено у 1932 р. з українського боку близько 200.000 шкільних деклярацій за близько 300.000 дітей, віруючи, що чейже легальним шляхом буде можливе добути кращі умовини в царині шкільництва. У висліді — погіршення стану українського шкільництва на меньш більш 20 відс. Як це сталося?

В тих оселях, де досі існувала українська школа, вимашинено підступом або просто фальшовано підписи на декляраціях з домаганням польської мови навчання. Тайність деклярацій, що їх вносили за польською мовою, робить просто неможливим виказати підроблені підписи на декляраціях. Отак під маскою урядової тайни ховається злочин фальшування.

У тих оселях, де була утраквістична школа і батьки внесли деклярації, вимагаючи української викладової мови, там шкільні кураторії відмовили цьому домаганню, мотивуючи, що батьки всіх тих дітей, які не внесли деклярацій, вимагають тим самим польської мови навчання.

Найвищий Адміністраційний Трибунал станув на становищі, що таке вирішення суперечне з законом, а проте кураторії й міністерство освіти боронять дальше свого парадоксального становища.

ДАРЕМНІ ВІДКЛИКИ.

Майже всі відклики проти вирішення кураторій полагоджує міністерство відмовно. Шкільна влада вважає, що шкільний плебісцит був політичною демонстрацією й тому, навіть не досліджує слушности відкликів. Така поведінка влади супроти українського населення нищить у того населення віру в можливість легальної боротьби і стає підложжям для актів розпуки.

Ще радикальніші засоби застосував польський уряд, щоби на майбутнє обнизити, а то й унеможливити продукцію української інтелігенції. Нові шкільні закони не дозволяють сільській молоді вступати у середні й високі школи. Під сучасну пору приймають до польських високих шкіл ледви мінімальну кількість української молоді, зокрема про незалежні фахи. В 1929-30 шк. р. приняли на Ветеринарійну Академію у Львові 25 українців, в 1932-33 шк. р. тільки чотирьох. Наведу цифри, як приймали українську молодь на медичні виділи. У Львові прийняли 5 українців, у Кракові двох, у Варшаві двох, у Познані 5. Вважаємо образою для себе, що на львівському університеті принято на медичний факультет тільки 5 українців, коли водночас прийнято близько 100 поляків і кільканацятьох жидів. Не краще стоїть справа на високих технічних школах. Ці цифри виказують ясно, що влада прямує пляново, щоби припинити вступ української молоді до академічних шкіл, зокрема на виділи, що можуть дати незалежне існування.

Ще кілька дат з царини шкільництва. В чотирьох останніх роках перенесено на емеритуру 355 учителів-українців, звільнено зовсім яких 90, а перенесено в західні области Польщі більш як 80, тобто за той час усунено 530 вчителів-українців, а на їх місце принято ледви кількадесятьох українців.

Цих кілька дат доволі, щоби виказати, яке фатальне положення українського шкільництва під сучасну пору і як його стан з року на рік гіршає. Про подробиці в обмежуванні доступу нашій молоді до шкіл, про нагінку на українських дітей й учителів з боку шкільної влади та поліції будуть говорити мої товариші підчас подрібної дебати.

(Докінчення буде).

Щоби не ширилося баламуцтво.

З приводу алярмуючого заголовку „Wiek-у Now-ого“ про те, що українці відзискують 1.000 шкіл.

У „Ділі“ (ч. 289. з 2. листопада 1933) помістили ми комунікат Правної Оборони при Головній Управі Рідної Школи п. з. „Доведім справу до кінця!“ у звязку з рішенням Найвищого Адміністраційного Трибуналу в справі шкільного плебісциту. „Wiek Nowy“ (ч. 9718 з 4. листопада ц. р.), переповідаючи коротко цей комунікат, дав своїй нотатці шумний заголовок: **„Ukraińcy odzyskują 1.000 szkół!“** Судячи по заголовкові, думав би хтось, що так воно дійсно є, тобто що дотеперішня система шкільних властей відносно українських шкіл підпала корисній зміні. Тимчасом до „відзискання“ тих 1.000 шкіл ще дуже а дуже далеко і хто знає, чи взагалі шкільна влада направить колись протизаконні рішення. Отже в чому річ?

Найвищий Адміністраційний Трибунал присудом з 2. грудня 1932 р. ч. рей. 3855/29 ствердив, що всі **відмовні рішення** Шкільної Кураторії і Міністерства Освіти шкільних плебісцитів є протизаконні у випадках, коли поза важними деклtяраціями за **українською мовою навчання** лишилося 20 дітей у шкільному віці, за які ніхто не вносив шкільних деклярацій. Таких протизаконних вирішень назбиралося від 1925—1933 р. поверх 1.000. Вслід за тим повинні шкільні власти, які **свідомо протизаконно вирішували ті плебісцити,** з власної ініціятиви **привернути законний стан і з уряду ввести в тих школах українську мову навчання!** Це ясне. Тимчасом львівський шк. куратор п. Ґадомський заявив, що батькам треба ще вносити письма. І тут лежить „заковика“, яка робить ілюзоричним присуд Найвищого Адміністраційного Трибуналу, а саме:

Шкільний куратор певно числиться з тим, що мабуть не всі громади на 100 проц. внесуть такі письма. По друге, якщо і внесли би, то ще не знати, як поставиться до того Міністерство Освіти, бож **воно** рішає остаточно.

Такі сумніви мають своє оправдання на підставі дотеперішньої поведінки шкільних властей. Пригадаємо, що після травневого перевороту в 1926 році перший санаційний мін. Суйковський — не приватно представникові Рідної Школи — але публично в соймі заявив, що для правопорядку необхідно знести **lex Grabski** з 31. липня 1924 р. і завести в Польщі **швайцаризацію шкільництва.** А з огляду на нечувані, прямо неймовірні надужиття з 1925 р. радив українським батькам через наших послів, щоби вносили щераз збірні подання за українською мовою навчання до Міністерства Освіти, а воно полагодить їх прихильно і таким чином приверне українські школи. Українські посли переказали слова пана міністра українським батькам. Посипалися масові подання, — а який вислід?

П. Суйковський „пішов в одставку“, а Міністерство Освіти дало українським батькам відповідь, що такі збірні подання не є законною формою, бо такою є тільки... своєчасне вношення шкільних деклярацій! Отже гарні і багатомовні слова пана міністра остали без найменшого позитивного висліду. Противно! Президент Польщі декретом з 29. вересня 1930 р. **запетрифікував** стан витворений законом Ґрабського на 7 літ, а останній масовий плебісцит за українською школою в 1932 р. натрапив на неменші перепони як у 1925 р., а методи вирішувань з 1933 р. остали вповні незмінені.

Якщо ми наглядно переконалися, що варта слова найвищого керманича шкільництва п. міністра освіти, то очевидно до заяви шк. куратора не можемо прикладати більших надій. Тим більше з резервою мусимо поставитися до слів львівського шк. куратора, бож ніхто інший, а саме п. Ґадомський видав був в грудні 1932 р. протизаконний розпорядок, щоби уповноважники батьків, які передають пов. шк. інспекторам шк. деклярації за українською мовою навчання, мали нотаріяльно леґалізовані повновласти від усіх батьків, а якщо таких не малиб, тоді інспектори мали їм давати посвідки „на вагу“ або на „звиток паперу“. (Міністерство Освіти знесло вправді той розпорядок як протизаконний, але вже **після скінченого шк. плебісциту**). А й щодо цієї справи, то п. куратор Ґадомський тількищо **в жовтні 1933 року** заявив представникові Головної Управи Рідної Школи, що **на майбутнє вже таких суперечних з законом рішень не буде.**

І коли Правна Оборона при Головній Управі Рідної Школи все-ж таки поручила вносити пропоновані п. куратором збірні письма, то зробила це тільки тому, **щоби українські батьки ніколи не поминули ніякої нагоди домагатися законно належних українських шкіл для українських дітей,** а по друге, щоби — на випадок відмови — мати ще один доказ більше на негативне полагоджування тих справ. Щоби ніхто не міг облудно твердити, що, мовляв, українські батьки погодилися вже з істнуючим безправним станом, бо не вносять пропонованих шк. куратором окремих домагань.

Одначе, якщо шкільна влада хоче зовсім щиро привернути правний стан, то **з уряду повинна покасувати усі свої протизаконні рішення і з уряду ввести українську мову навчання.** Доки цього не буде, то всякі балачки і концепції не матимуть реального значіння, а тільки лишаться й на дальше випробуваними методами голословного зацитькування.

Але українські батьки мусять сповнити свій обовязок і ще раз внести пропоновані домагання. Поживемо — побачимо, що з того вийде.

В місяці жовтні вислала Адміністрація пригадки всім, що залягають з передплатою. Просимо конче всіх, кому лежить на серці добро часопису, вирівнати свій довг за часопис.

Концентраційні табори для гітлерівців.

У Відні появився урядовий комунікат про створення першого концентраційного табору у Велерсдорфі для арештованих гітлерівців і заповідає творення дальших таких таборів. Розпочалися вже роботи в давнім військовім таборі в Брук над Литавою. Цей табор буде призначений для соціял-демократів, бо у Велерсдорфі будуть поміщені самі націонал-соціялісти.

За намагане вбивство комісаря поліції.

Степан Нич перед судом присяглих у Львові.

В суботу 4. ц. м. почалася перед львівським судом присяглих дуже цікава розправа проти 22-літнього студ. політехніки в Данцігу *Степана Нича*, якому акт обвинувачення закидає намагання вбити комісаря поліції Цесельчука, до чого обв. сам признався. Одночасно акт обвинувачення закидає йому приналежність до ОУН і працю для тої організації через поширювання її нелегальних видань.

Обвинувачений, пристійний бльондин малого росту, з інтелігентним обличчам, відповідає сидячи, бо наслідком пострілу в голову дістав параліж ніг, на яких може тільки поволи посуватися.

Саля, як і лавки для представників преси, заповнені.

*

Розправа почалася в год. 9.10 рано. Після вильосування суддів присяглих, заняв трибунал, оборонці та присяглі судді свої місця. Трибунал в складі: радн. *Ягодзінський* — предсідник, як вотанти: радн. *Терґіль* і радн. *Бендажевський*. Боронять: *д-р Лев Ганкевич* і *д-р Вол. Старосольський*. Обвинувачує прок. д-р *Мостовський*.

Сперше предсідник відібрав від обвинуваченого ґенералії, потім відчитав акт обвинувачення і приступив до його переслухання.

Переслухання обвинуваченого.

На запит предсідника обвинувачений заявляє, що перед законом він провинився, але був примушений ставути в обороні своєї чести, тому *й хотів виконати атентат на ком. Цесельчука.*

До ОУН не належав і в тій орґанізації не працював ані не вів ніякої пропаґанди.

На запити предсідника обв. оповідає про своє життя від дитинства. Мати його виїхала до Америки, як він мав 6 місяців, а батько, як він мав півтора року. Виховувала його тета. По скінченні сільської школи ходив до акад. гімназії у Львові. В 1930 р. придержала його поліція в Винниках, як йшов з товаришами до Підлися на Маркіянове свято. Матуру здав у філії акад. гімназії у Львові в листопаді 1931 р. Після того поїхав до Данціґу, аби записатися на політехніку, де вписався на літній семестр. Був там від квітня до липня 1932 р. Дня 20. липня 1932 р. вернувся з Данціґу до Львова, де провів ферії у батьків, що 1928 р. вернулись з Америки і купили собі 9 моргів землі у Винниках під Львовом.

З ЧОГО ПОЧАЛОСЯ?

Перед 20. березня 1932. прийшла до обвинуваченого в Данціґу пачка з Берліна, в якій були брошури: „На вічну ганьбу Польщі" і „Реальна чи визвольна політика?", всього 12 прим. До книжок була долучена записка, в якій сказано було, що коли адресат є українським патріотом, то повинен ті книжки завезти до краю, де їх відбере якась особа. Обв. згодився на це і забрав другого дня, 21. березня 1932, пакунок з собою до краю, куди їхав на святочні ферії. По дорозі здавалось йому, що його слідить аґент. На двірці у Львові його придержали і забрали ті книжки, а його самого хотіли забрати до арештів. Але, що обв мав пакунки, то з ним списав аґент Ходань протокол на гол. двірці. Потім пішли на поліцію на вул. Казимирівську ч. 30, де в кімнаті ч. 10. на І. пов. був якийсь незнаний мущина, що казав його замкнути. Було дуже зимно, обв. довго не міг заснути, але остаточно заснув. Мав тоді страшний сон, якого тепер не памятає. Хтось його кликав, але він не міг збудитися. Почув, що його хтось торгає і побачив перед собою мундурованого поліціянта. Він збудив обв-го, який вийшов на коридор, де став балакати з тим паном, що вже був раз у його кімнаті і приймав зголошення (мельдунок) від аґента. Між ними виявзалася ширша розмова і вкінці той незнаний пан, який представився йому тільки як комісар поліції, став робити йому натяки в тому напрямі, що *він вийшов би на волю, якби схотів співпрацювати з поліцією.* Обвинуваченого це обурювало, але остаточно згодився піти з тим паном на гору. Йшли через подвіря, було зимно й обв. прийшов дещо до себе. Потім прийшли знову до кімнати ч. 10, де сіли. Там той комісар запропонував йому вже виразно *службу для поліції.* Обв-ого це заболіло так, що він думав уже вхопити шаблю, яка лежала побіч, та зрубати комісареві голову. Колиж обв. довго мовчав, комісар став оповідати про гроші. М. ін. казав, що він має фонд на те, аби ним помочі таких нелегальних видавництв, як „Сурма" й „Розбудова Нації", ловити людей. Потім говорили про звичайні справи, м. ін. про різні справи. Обв. став боротися в душі, що йому робити. Він боявся дуже за маму, яка вже кілька разів мліла, як його перший раз були арештували. А тепер зближалися Великодні Свята, на яких він хотів бути конче при мамі. *З другого боку була його честь* (тут обвинувачений зачинає плакати).

По павзі оповідає далі: Комісар побачив, що його предложення зачинає ділати. Він став просто шепотом вливати на мене. Тоді я рішився дати свою згоду, аби вийти хоч на короткий час на волю і повідомити батьків, що як трохи посиджу, то в тім не буде нічого страшного. Одначе я сказав тому комісареві, що нічого про ОУН не знаю та оповів, як прийшов у посідання тих нелегальних друків.

Після того комісар просив доставити йому „Сурму" з грудня 1932. Обв. став відпекуватися, але вкінці обіцяв це зробити до місяця, а крім того запренумерувати для себе „Розбудову Нації". Обв. не хотів взяти на ту ціль грошей, бо знав, що це значить. Тоді була год. 1-а в ночі.

Обв. пішов по тій розмові знову через подвіря до келії, а *рано в год. 7. пустили його на волю.* Він пішов до кімнати ч. 10, аби відібрати свої валізки. В часі розмови той комісар представився йому як *„Юревич"* і подав свою службову адресу. При прощанні подав йому руку і вони умовилися, що за три дні, 26. III., вони знову в тому бюрі стрінуться.

ПЛЯН УБИВСТВА.

Після того обв. пішов до дому до Винник, де *родичам не згадував нічого про свій побут у поліції.* Дома обв. став з якимсь горячковим настроєм *готовитись до замаху на того комісаря.* Він зрозумів, що все те сталося тому, що його забрали на поліцію в ночі. Рішився вбити ком. Юревича (це був у дійсності ком. Цесельчук) вже дня 26. III., себто в дні, в якім вони мали зійтися. Револьверу обв. не мав, але йому здавалося, що він упаде йому з неба. Обв. пішов 26. III. до ком. Юревича-Цесельчука і просив видати йому особисту виказку, яку поліція задержала. Цесельчук обіцяв ту виказку йому вислати, а потім став питати про СУСОП і інші справи. Колиж обв. хотів вийти, комісар спитав, коли він знову до нього прийде. Обв. не хотів нічого обіцяти, але вкінці сказав, що прийде перед від'їздом до Данціґу (коло 20. квітня). Комісар хотів йому знову дати гроші на пренумерату „Розбудови Нації", але обв. їх таки не приняв. Вийшовши від нього, ходив по місті і думав розбити насилу виставову шибу та здобувши в цей спосіб револьвер, убити ним Цесельчука.

В такім настрою пішов домів і рішився докладно все передумати аж по Святах. Але по Святах виїхав до Данціґу (мабуть 20. квітня 1933), думаючи, що про все те забуде. Тому, що його особиста виказка лишилась на поліції, виробив собі другу. (Пізніше дістав почтою і свою попередню виказку). Зрештою *рішився до краю більше не вертатись.* Почував, що його честь сплямлена, мучився, уникав товаришів і рішився купити револьвер та вбити ним „Юревича". Купив револьвер з 20 кулями в одній будці на 20 ґульденів. Це був „Ортґеш". Обв. пішов до парку і раз з нього для проби вистрілив. Був сильний гук і обв. порушив нехотячи ще раз за спуст та вистрілив нехотячи і вдруге.

ПЕРЕД ЗАМАХОМ.

Дня 26. квітня ц. р. обв. виїхав з Данціґу до краю, аби виконати свій намір. Взяв з собою револьвер, „Сурму", „Розбудову Нації", і брошуру про ОУН та ще якусь. Дня 27. IV. був уже у Львові. Хотів відразу поїхати до ком. „Юревича". Але було пополудні, тому вибрався на Високий Замок *аби застановитись над ситуацією.* Вечором пішов обв. до кіна „Атлянтік", звідки вернувся знову на Високий Замок, де переночував на вільнім воздусі.

На другий день (28. IV.) вибрався до бюра ком. „Юревича". Була год. 11-а. Обв. мав намір виконати свій плян, але застав там крім „Юревича" ще одного комісаря. Боявся, аби той другий йому не перешкодив, тому не рішався. Коли той другий вийшов, обв. подав „Юревичеві" „Розбудову Нації", потім „Сурму", але не на те, аби здобути його довіря, але аби — коли він (обв.) згине — ті орґани лишились йому наче пригадка, що через них він згинув. Потім обв. сказав, що він мусить мати ту „Сурму" вечором. Умовилися, що зійдуться *в год. 6. веч. за Янівською рогачкою.* Предложення це видав сам комісар і на нього обв. згодився. Обв. не казав йому, що він приїхав з Данціґу, але заявив, що він хотів би студіювати у Львові і просив помогти йому дістатись на політехніку у Львові. „Юревич" це йому обіцяв.

Обв. поїхав від ком. „Юревича" на Янівську рогачку, аби оглянути терен (стежку, на якій вони мали зійтися). Рішився по замаху втікати на північ. Думав дістатись до Данціґу або до Чехословаччини. Потім пішов на Янівський цвинтар, де рішився здатися на волю Божу. Опісля переїхав на Високий Замок, де перебув до год. 4-ої. По 4-ій год. був на виставі при вул. 3. Мая, звідки вибрався пішки у сторону Янівської рогачки. Перед останнім трамваєвим перестанком обв. побачив перед собою ком. Юревича, який на нього вже чекав. Хотів уже там — а була тоді за 3 мін. 6-а — стріляти до комісаря, але що були там люди, то боявся, аби не поцілити кого невинного.

Точно в 6. год. рушили оба вперед в той спосіб, що перший пішов комісар, а обв. за ним у віддалі яких 50 кроків. Так ішли ок. 300 кроків. Обв. рішив, коли прийшли до пісківні, застрілити його. Знав, що там є укритих найменше 3 аґентів, добре озброєних. Обв. скрутив зараз ліворуч та опинився таким чином напереді. Вийшли на гору, звідки побачив у віддалі яких 100 кроків поліц. аґента, який розглядався на всі сторони.

Ситуація була така: комісар був спереду, аґент яких 100 кроків ззаду, він сам посередині. Побачив, що аґент порозумівається з комісарем і дозволив їм дещо зблизитись. Потім обв. сів, аби незамітно вийняти револьвер з правої кишені. Коли комісар „Юревич" зблизився на яких 10 кроків, обв. рішив зараз стріляти. Але ком. Юревич несподівано завернув, мабуть на знак поліц. аґента. Тоді обв. добув револьверу, аби вистрілити. Ком. Юревич-Цесельчук підняв на це руки в гору і став здивований кричати: „То що?" Хотів утікати і подався дещо взад. Обв. змірив і хвилинку чекав. Потім **потягнув за язичок, але револьвер не вистрілив. Він потягнув ще раз, потім третій раз, але револьвер не стріляв.** Обв. чекав тоді на стріл аґента, бо рішився **або вбити Цесельчука або згинути самому.** Почувся стріл аґента і обв.

угав на землю. Чув, як ком. Цесельчук щось кричав, а потім почув: „Стуй, бо стшелям“. **Обв. дістав кулю ззаду, яку йому потім виняли.** Памятав все до часу операції. По тім зраненні завезли обв-ого, але куди, він не знае. Оперували його в шпиталі. Чув, як оператор проф. Островський (?) казав до свого асистента, що обв. ранений ззаду в голову. Чи по операції була в нього мати, вже не памятае, бо дістав частинний параліж.

ЗВІДКИ ВПАВ СТРІЛ?

На запити предсідника обв. зазначуе рішуче, що стріл дістав ззаду, а не зпереду. На запити вотанта Бендажевського обв. заявляе, що він мучився, боявся чорної плями на цім і на тім світі, тому мусів виконати той замах.

ЗАПИТИ ПРОКУРАТОРА.

Прок. д-р **Мостовський** питае, яким чином обв. дістав із Берліна нелегальну літературу до Данцігу, коли ні там ні в Данцігу, як заявив, нікого не знав і не вдержував з ніким ніяких звязків. Обв. цього пояснити не вміє. Опісля прокуратор намагається доказати обв., що ком. Цесельчук не втягав його до конфіденціональної служби. При цій нагоді обв. висказуе погляд, що **український патріот може любити більше Україну, як член ОУН.**

На дальший запит прок., чи обв. є віруючий, обв. каже: Так. На запит, чи релігійність не перешкоджала йому виконати той замах, обв. каже, що ні. Він був у такому настрою, що був рішений на все, аби боронити своеї чести.

Дальші запити прокуратора обертаються довкола того, як обв. набув револьвер, „Сурму“, як і чому провів ніч перед замахом на Вис. Замку, а не в готелі (хоч при нім найшли потім гроші), як віз з собою „Сурму“ до Львова і т. д.

В дальшому прок. питае, чи його револьвер у критичному моменті затявся, на що він каже, що ні. Не вистрілив, бо зле обходився з револьвером. Хотів і найліпше булоб, якби був згинув він і ком. Цесельчук разом.

ЗАПИТИ ОБОРОНИ.

Обор. **д-р Старосольський** питае, з яким заміром їхав обв. Нич до Данцігу. Обв. каже, що думав про все забути, але так не сталося. На прохання оборонця предс. відчитуе перші зізнання обв., зложені у шпиталі.

На запит обор. **д-ра Ганкевича,** чи обв. знае про те, чи в польській боевій організації перевозили нелегальну літературу т. зв. „дромедари“, люди непричасні до організації, обв. заявляе, що про це не знае. На дальший запит, чому обв. відразу не стріляв, але чекав, обв. каже, що чекав, аби ком. Цесельчук витягнув свій револьвер, себто аби вони оба станули напроти себе як два джентельмени.

На запит одного з суддів присяглих обв. каже, що гроші мав від батьків, які дали йому їх на оплати і на життя в Данцігу.

На запит **д-ра Ганкевича** обв. заявляе, що любов до народу треба поставити вище від любови до мами, тому він, прийшовши після розмови з ком. Цесельчуком до себе, рішився замазати ту ганьбу, яку взяв на себе.

На запит **д-ра Старосольського** обв. каже, що конфідент — це найбільший зрадник. Дальший запит обор. Старосольського предсідник ухиляе.

Зізнання ком. Ю. Цесельчука.

Св. Юрій Цесельчук, референт справ ОУН, зізнае, що становище своє обняв по пок. Чеховськім. В тому характері стрічався з членами ОУН. В березні 1933 р. відбувався зїзд українських студентів у Львові, тому св. велів обставити всі двірці. Так придержано на двірці і Стефана Нича, який віз нелегальну літературу. Опісля оповідае про свою розмову з обвинуваченим. Тому, що він був сином богатих батьків і не було небезпеки його втечі, св. *рішився випустити його на волю.* Це він йому сказав з тим, що відповідатиме з вільної стопи. Нич вийшов додому рано, а за три дні зголосився до нього по випадку. В тому часі зголошувалася до свідка ціла маса „інформаторів“ з українських кругів, так, що св. врешті приказав тих людей до себе не пускати.

Раз прибув до свідка Нич, коли у свідка був один аспірант поліції. По виході того аспіранта з кімнати Нич витягнув „Сурму“ і „Розбудову Нації“ та сказав, що може дещо більше доставити, але не в поліції. Св. пропонував ріжні місця на їх вустріч і вкінці погодилися на Янівську рогачку в год. 6. Про все те св. оповів керманичеві сл. відділу, який радив бути дуже обережним і взяти когось зі собою на всякий випадок.

На запит предсідника св. каже, що ніякого псевдоніму не вживав, а подав Ничові назвище ком. Юревича тільки так собі, бо знав, що як Нич скаже, що мае говорити з якимнебудь комісарем, то постерунковий його до нього впустить.

Дальше св. оповідае, які поробив приготування до стрічі з Ничом і як та стріча виглядала. Своїх людей розставив у відповідній віддалі, а тим, що мали вважати на евент. товаришів Нича. Св. побачив в год. 6. Нича, як він виходив з

цвинтарної брами. Св., що був по цивільному, пішов за Ничом, але в тім моменті побачив якогось другого молодого чоловіка, що був мабуть з Ничом у порозумінні.

Св оповідае подрібно про сам атентат на нього. Каже, що револьвер Нича затявся, а радше, що він не вмів з нього вистрілити. Той момент св. використав, витягнув моментально свій револьвер і вистрілив, міряючи в груди. Нич подався взад і впав на землю. Св. почув якийсь шум у кущах і майже одночасно вистрілив ще й у напрямі кущів. Зараз потім покликав своїх двох людей, яким велів уважати на Нича і на кущі, а сам побіг до телефону. В шпиталі св. просив лікарів рятувати Нича, бо жаль йому було його як людини.

На запит предс. св заявляе голосно, що *Нича навіть не думав намовляти на конфідента, бо мав їх доволі.* Того не потребував робити тим більше, що люди на конфідентів зголошуються до нього майже щодня. А щодо нелег. літератури, якої нібито просив у Нича, то мав і мае її завсіди подостатком.

Св. обстоюе, що *тільки він стріляв до обвинуваченого* і його куля, вимірена до Нича з гори, залишилася в його голові. *Св. переконаний, що Нич хотів виконати на нього атентат з наказу ОУН.* Це він врештою заявив своїй мамі у шпиталі, кажучи, що якби того був не зробив, то чекало би його ще щось гірше. При кінці св. ще раз рішуче твердить, що не втягав обв. Нича на службу для поліції.

На ті зізнання заявляе обв. Нич, що стріл у голову дістав таки від агента ззаду, а не від ком. Цесельчука. Зрештою піддержуе всі свої зізнання.

ЗАПИТИ ПРОКУРАТОРА.

На запит прок. св. заявляе, що діставав погрози, особливо по знанім зїзді українських студентів в Акад. Домі. Багато погроз мав особливо у березні і квітні ц. р. Дістав теж присуд смерти, який видали на нього мабуть у Данцігу. Св. дістае інформації та перестороги з ріжних сторін і від ріжних команд, м. ін. також від військових. Щодо конфіденціональних вістей, то поліція дістае їх часто, але все їх основно провіряе.

На запит прок. св. заявляе, що ОУН виконуе атентати на представників влади, це показуе виразно та організація у своїх публікаціях.

Щодо задуманого атентату Нича, то він мав напевно спільників. Св. вже нині може це заявити, що спільники Нича є не тільки знані, але й сидять уже у вязниці і ця справа вийде на яву на судовій салі.

ЗАПИТИ ОБОР. Д-РА ГАНКЕВИЧА.

Обор. д-р *Ганкевич* запитуе свідка, чи не можна би пізнати, хто стріляв до Нича, на основі кулі, вийнятої з його голови. На це св. заявляе, що куля та тепер зовсім здеформована, а врештою і його револьвер, і револьвери його людей були того самого калібру.

При кінці обор. д-р Ганкевич просив св. доставити посвідку, що він вніс донесення на Нича до суду, коли рішився пустити його на волю.

На цьому в год. 3. розправу перервали до год. 5. пополудні.

Пополуднева розправа.

ДАЛЬШІ ЗАПИТИ ОБОРОНИ.

Пополуднева розправа почалася від дальших запитів адв. д-ра Ганкевича до ком. Цесельчука.

Д-р Ганк.: Чи ви певні, що ваша куля влучила Нича?

Св. ком. Цесельчук: Так, рішуче твердку, що моя куля поцілила Нича.

Д-р Ганк.: Чи ви без порозуміння з прокуратором пустили Нича?

Св.: Нич мав пачку з нелегальною літературою, по яку мав зголоситись хтось інший. Ішло про те, аби зловити того другого.

Д-р Ганк.: Чи службові приписи дозволяють вербувати молодих людей на конфідентів?

Св.: Приписи нічого не кажуть, але я приймав інформації від усіх.

Дальший запит д-ра Ганкевича предс. ухилив.

Запиту тогож оборонця щодо романтичности цілої тої стрічі за рогачкою, якої не можна собі уявити за Австрії, предс. не вважае питанням, але охотою до дискусії.

З черги адв. д-р **Старосольський** звертається до ком. Цесельчука з проханням **виявити назвища тих, осіб, які мали йти разом з обв. Ничом для доконання замаху на ком. Цесельчука.**

Св.: Наразі не можу тих людей виявити, бо справа є щойно в слідстві. Ті люди, що йшли з Ничом і мали виконати разом з ним замах, замішані в іншу справу.

СЕНЗАЦІЙНА ЗАЯВА І СЕНЗАЦІЙНИЙ ВНЕСОК ОБОРОНИ.

На запити предс., чи то важна справа, ком. Цесельчук каже, що дуже важна, бо йде про *атентат на прок. д-ра Мостовського.* Це така справа, що про неї *буде говорити не тільки ціла Польща і ціла Европа, але й весь світ* (порушення на салі).

По тій заяві забрав голос обор. д-р *Старосольський* і поставив *внесок на відложення розправи проти обв. Нича аж до часу виявлення всіх його спільників.* Прокуратор противиться цьому внескові оборони.

Трибунал по нараді відмовив внескові оборони, бо станув на становищі, що кожний відповідае сам за себе.

ДАЛЬШІ ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Св. Антоні Орловський, поліційний агент, літ 27, ур. у Ченстохові, заприсяжений, зізнае, що перед атентатом часто навідувались до ком. Цесельчука „інформатори“ з українських кругів. У день атентату казав йому ком. Цесельчук явитися перед 6. год. біля Янівської рогачки. Там бачив 5 молодих людей, мабуть

спільників Нича. Пішов за ком. Цесельчуком з боку і бачив у кущах одного з тих людей. Оповідає дальше про те, як прийшло до стрілу ком. Цесельчука згідно з актом обвинувачення.

Св. Сакр. поліц. агент, ур. в Кельцах, заприсяжений, зізнає, що був теж на приказ ком. Цесельчука біля Янівської рогачки. Оповідає про атентат, як і попередній свідок. На запит обор. д-ра Старосольського св. потверджує, що ком. Цесельчук казав товаришити йому до Янівської рогачки, а потім пильнувати його, бо „має стрінутися з конфідентом.“

Св. Яніска, пшодовнік сл. служби, заприсяжений, заявляє, що раз обв. Нич питався свідка, як має дістатись до ком. Цесельчука.

Св. Владислав Хімяк, пшодовнік слідчої служби, заприсяжений, оповідає, як зголошувались конфіденти до ком. Цесельчука і як він дивувався, що їх щось так багато нараз зголошується. На запит обор. д-ра Ганкевича св. заявляє, що донесення до прокуратури в справі обв. Нича вислав 6. травня.

Св. **Ян Гірни,** агент слідчої служби, заприсяжений, зізнає, що був двічі присутній при візиті мами Нича у сина в шпиталі. Обв. оповідав мамі в присутности свідка, що якби не був виконав атентату, то був би зажив страшної смерти. А вбити ком. Цесельчука хотів тому, що він хотів зробити з нього зрадника.

Обв. **Нич** просить слова і заявляє, що св. обіцяв йому допомогу прокуратора і предсідника розправи, якщо він згодиться підписати протокол у такім змислі, що атентат казала йому виконати ОУН. Св. це рішуче заперечує, а предс. каже, що він нічого взагалі не може помогти, бо про справу, яку має вести, довідується часто на кілька годин перед розправою.

Св. **Талеуш Клачинський,** аспірант сл. поліції з Перемишля, незаприсяжений, зізнає, що був у ком. Цесельчука, як прийшов туди Нич, що по виході свідка перелав Цесельчукові „Сурму“ та „Розбудову Нації“.

Св. **Агафія Ничова,** мати обв-ого, тепер у Винниках, зрікається зізнань.

На цьому в год. 7.30 веч. вичерпано лісту свідків. Після того трибунал приступив до відчитування актів.

Заборона свята ощадности у Львові.

Заповіджені на день 5-го листопада ц. р. свята ощадности не відбудуться тому, що адміністративна влада заборонила влаштовувати такі свята дня 5-го листопада у Львові.

—o—

Шукають місця для жидів.

Завдяки заходам жидівської організації влада острова Кипру позволила поселитися 50.000 жидам, виселеним з Німеччини, на тім острові. Одночасно робляться заходи в справі поселення жидівських утікачів у Німеччини на терені Лівану, що межує з Палестиною

—o—

Тунель під Ґібральтаром.

Як повідомляють з Мадриду, справа будови тунелю під Ґібральтаром має незабаром увійти в стадію реалізації. Над пляном будови працюють інженіри. Одночасно твориться франко-англьо-американське товариство, що займеться фінансовою стороною будови та експльоатацією тунелю. Будова має скінчитися в 1935 р.

—o—

Воєнні довги.

НЮ ЙОРК, 4. 11. ПАТ. Державний секретар Гул мав заявити, що від 7. ц. м. слід надіятися заяви в справі довгів. В урядових колах думають, що переговори обмежаться до способу сплати зобовязань. Можливе, що буде висунена пропозиція сплати довгів сріблом.

—o—

ЗВІЛЬНИЛИ 35.000 РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН, 4. XI. ПАТ. Велике счудування викликало повідомлення дирекції Фордових заведень, що, аби застосуватися до автомобілевого кодексу, який передбачує 35-годинний тиждень праці, дирекція звільнює 35.000 робітників, по 9.000 тижнево. Заведення в Діборн зачинять до 7 днів. У колах, близьких до през. Рузвельта та ген. Джансона, думають, що Фордова поведінка насилує Рузвельтову програму. Президент рішений далі здійснювати свою програму та не злагіднить контролі над промислом, поки не переконається, що промисл зуміє кермуватися органами на загальне добро.

СОЦІЯЛІСТИЧНА ПАРТІЯ — ПРОТИДЕРЖАВНА.

ШТРАСБУРҐ, 4. XI. ПАТ. „Дойтше Фрайгайт“, орган німецьких соц. демократів басейну Сари, оголосив такий текст розпорядку німецького міністра внутрішніх справ:

„До всіх підчинених влад, станиць і дирекцій шкіл! Згідно з розпорядком міністра внутрішніх справ соц. демократичну партію треба вважати так само протидержавною, як комуністичну партію. В звязку з повищим усіх службовців, функціонарів і робітників треба письмом повідомити, що всякий, хочби найменший контакт із тими партіями заборонений. Від тих працівників, які давніше належали до повищих партій, треба зажадати заяв на письмі, що не вдержують ніяких звязків з згаданими організаціями, ані теж з їх органами, ні з закордонними представниками. Треба звернути увагу заінтересованих, що неправдиві зізнання в тій справі каратимуть негайно відправленням зі служби“.

—o—

АМЕРИКА ЗАБЕРЕ ФЛЬОТУ ІЗ ТИХОГО ОКЕАНУ.

ТОКІО, 4. XI. ПАТ. Обговорюючи пресові вістки про те, нібито Рузвельт задумав у найближчому році забрати атлянтійську фльоту Зл. Держав із Тихого Океану, представник японського м-ства закордонних справ заявив, що досі не одержали офіціяльного повідомлення в тій справі. Атлянтійська фльота Зл. Держав два роки була на Тихому Океані. Постанова ця — сказав представник японського м-ства закордонних справ — може зробити якнайкраще враження в японській громадській думці. Фльоту цю перенесуть на Атлянтійський Океан.

—o—

Гітлер сувереном Німеччини.

БЕРЛІН, 4. 11. ПАТ. На терені цілої Німеччини йде горячкова кампанія, в якій беруть участь члени уряду і провідники націонал-соціялістичної партії. В Гамбурзі промовляв учора мін. Ґебельс, який заявив, що націонал-соціялісти від самого початку розуміли, що найбільше значіння має закордонна політика, тому Німеччина мусить найперше визволитися від зовнішньо-політичної блькади версайського трактату. На мітинґу в Берліні промовляв князь Авґуст Вільгельм пруський, заявляючи, що не позволить іншим народам мішатися до нім. справ. Гітлер, наш вожд, має одиноквий право рішати як суверен про те, як буде виглядати майбутня Німеччина.

Фармерський страйк в Америці.

ЛЬОНДОН, 4. 11. ПАТ. На основі інформацій з Льондону в околицях, обнятих страйком фармерів, діються акти насильства. Між іншими висаджено в повітря дві молочарні і підпалено багато інших. Один із членів конґресу заявив, що фармери орґанізують військові відділи та забезпечуються слезними бомбами.

ДЕМУАН, (стейт Йова) 4. 11. ПАТ. Страйк фармерів в середущих рільничих стейтах триває дальше, приймаючи гострі форми. В багатьох місцевостях Йови кинено бомби і доходило до стріляниви. В Демуан знищили фабрику сира. Фармери утруднюють комунікацію в середущих пятьох рільничих стейтах. В стейті Алябама вибух страйк молочарів. Президент Рузвельт виладжує плян допомоги фармерам разом з ґубернаторами рільничих стейтів і держ. секретарем для земельних справ.

ПОВІНЬ В АЛЬБАНІЇ

РИМ, 4. XI. ПАТ. В Альбанії наслідком нагальної хуртовини та злив виступили з берегів майже всі ріки та заподіяли величезні шкоди. Ціла дільниця міста Перміту знищена. Згинуло 26 людей, було кількасот ранених. У деяких частинах Альбанії повінь перервала комунікацію між селами

Присуд на Малішів.

У суботу 4. листопада запав у Кракові присуд у наглій розправі проти Маліша та його жінки, обвинувачених у вбивстві грошового листаря Пшебінди та Зіскіндів. Наглий суд признав Маліша винуватим 4-кратного злочину (себто вбивства листаря, Зіскінда й Зіскіндової та тяжкого поранення Зіскіндівни) та засудив його на шибеницю. Малішову суд признав винуватою 3-кратного злочину та за це засудив її також на смерть, із тим, що її мають повісити першу. Оборона віднеслася до президента Польщі, щоби помилував обоїх бодай на досмертну тюрму.

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 433 3—4

— **Відома кравецька робітня у Львові ВАСИЛЯ ГРЕСЯКА** перенесена під ч. 23 вул. Сикстуська, III. сходи, I. пов. Приймає замовлення на 40 проц. дешевше на мужеські вбрання, реверенди. Найліпші матеріяли на складі. 468 10-20

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 26-30

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів,** Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 524 4—100

— **Загрожений наш бастіон.** Жахлива ситуація, яка витворилася на Лемківщині, грозить повною загладою цьому нашому найбільше на захід висуненому бастіонові. Усе українське громадянство мусить освідомити собі вагу положення, а до того поможе йому брошура „Лемківська Проблема“, написана родовитим лемком. Ціна 30 сот., порто 5 сот. Замовляти: „Дружина“ — Lwów, skrytka poczt. 323. (Конто ПКО 410.928). 555 1—7

— **Маєткова данина.** Міністр скарбу Завадський вислав до всіх скарбових палат обіжник у справі обчислювання і побору надзвичайної маєткової данини від міських нерухомостей і будинків у сільських громадах. Обіжник зазначує, що надзвичайна маєткова данина платна в цілости в речинці до 30. листопада ц. р.

— **Голодівка.** Страйк шахтярів у копальні земного воску в Бориславі, що є власністю віденської акційної спілки „Борислав“ триває далі. На подвір'ї копальні збираються родини страйкуючих. Тепер у копальні є 54 робітників. Вони проголосили голодівку. Місцева влада старається зліквідувати страйк.

— **Напад на хату реемігранта.** В Страдчі біля Янова на хату реемігранта Феля Буда напало двох озброєних людей, коли цей пішов на цвинтар помолитися за поляглих. Напасники побили прикладами крісів Петра Бонковського, який пильнував хати, сплюндрували всю хату, забрали кільканацять долярів і втекли. Поліція арештувала напасників: Івана Смолія та Йосифа Червонку.

— **Причинок до вінця слави.** У звязку з ліквідацією діяльности бандитської шайки Грім-Чайковського арештовано 50 осіб, мужчин і жінок на терені повітів городенського, заліщицького, борщівського і чортківського. Деяким з арештованих закидують теж членство комуністичної орґанізації „Червона Січ“. З достовірного джерела повідомляють, що Чайковський підчас світової війни перейшов на латинський обряд і служив при леґіонах.

— **Львівська хроніка.** В Стрийськім парку пробувала відобрати собі життя Софія Кляйнман, учениця торговельної школи, що зажила сільного квасу і скочила до ставку, звідки врятував її огородник. — В будинку спиртного монополю напилася сільного квасу Марія Кіш, а при площі св. Юра скочила з поверху Шарльотта Кошер. — Арештовано Олену Шевчук, що вкрала з гробів на Янівському цвинтарі 8 кґ. свічок.

— **Вовки і дики в Коломийщині.** Тому, що в коломийськім повіті появилися масово дики і вовки, роблячи великі шкоди, староста Склодовський улаштовує велику облаву в місцевостях: Баня Березів, Березів Вижний і Середний, Лучки, Космач і Микуличці. Вовки в білий день появляються по селах і забирають худобу.

— **Вкрали касу без грошей.** До будинку почтової аґенції в Черлянах пов. Городок вломилися в ночі злодії і виломивши двері, забезпечені штабою, відорвали прикріплену до підлоги залізну касету, ваги 30 кґ., яку забрали зі собою. В касетці не було грошей, тільки векслеві бляннкети, кореспонденткн і почтові марки загальної вартости 72 зол. Кілька днів перед крадіжою до почтової аґенції вплинула була готівка, призначена на виплату інвалідських рент. Гроші виплачено перед вломом.

— **Засудження нотаря.** Луцький окр. суд засудив нотаря Гулевича за присвоєння належних маґістратові й приватним особам грошей на 2 роки вязниці.

— **Ґазова атака.** Дня 26. м. м. в Луцьку були заінсценізовані дві „ґазові атаки“, денна і нічна. Алярмові гудки зробили на населення деяке враження, люди не на жарт бігли й їхали до своїх домів, очікуючи „небезпеки“ в деякому напруженні. Зрештою кілька шиб потерпіло.

— **Польські літаки в СРСР.** Ескадра польських літаків під проводом полк. Райського осіла в Мінську. Відтам полетять до Москви.

—o—

З судової салі.

Дня 27. жовтня ц. р. відбулася перед городським судом в Стрию розправа проти Юрка Пилипова с. Івана, Івана Романова і Петра Друмака, всіх з Комарова за проступок з арт. 153 і 27 к. к., якого мали допуститися обвинувачені так, що дня 4. м. м. Юрко Пилипів в порозумінні з громадськими вартівниками Іваном Романовим і Петром Друмаком понищив в місцевій школі портрети і мапи та знищив бляшану вивіску з урядовим написом на школі. При тім вибито кілька шиб при помочі шмат, напущених вапниною.

Розправа тревала майже цілий день і на чій переслухано ряд свідків. М. і. старалася поліція доказати Пилипову, начальникові місцевої пожарної сторожі, що це він залізним гаком від сіна пробив та скинув зі школи таблицю з написом, а двом другим, що вони як вартівники могли перешкодити карним чинам, поданим в обвинуваченні, не перешкодили, а навпаки: своїм поведенням допомогли.

Суд звільнив усіх трьох обвинувачених за для браку доказів, особливо по корисній для них ореченню знавців. Боронили: обв. Юрка Пилипова мгр. Ярослав Падох, субститут адв. д-р В. Лужецького, а Романова і Друмака адв. д-р Р. Домбчевський.

СПОРТ.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

1. 11. **Відень — Прага 11:4.**

ВІДЕНЬ: Рапід — Славія 8:3 (2:1).

ПРАГА: Австрія — Спарта 3:1 (1:1).

Розіграні товариські змагання між найпопулярнішими дружинами Відня і Праги дали рішучу перемогу Віденеві. У Відні Рапід розгромив Славію, стріляючи 4 голі в пятьох мінутах.

Тяжчу переправу мала Австрія у Празі. Спарта була рівнорядним противником лише до половини. По зміні піль віденці мають перевагу, напад комбінує чудово, опір помочі й оборони Спарти є щораз менший і Сіндляр двома гарними стрілами рішає змагання у користь Австрії. 12.000 видців з захопленням прощали переможців по змаганнях.

1. 11. **Відень — Париж 4:1 (1:0).**

ПАРИЖ: Хоч віденці виступили без грачів Австрії і Рапіду, то проте показали парижанам концерт футбольної гри. Найліпшою частиною був напад, а головно правий лучник Міллер (В. А. Ц.). Ворота добули для Відня Шаль 2, Фогель і Гільтль; для Парижа правий лучник. Видців, не зважаючи на дощ, 27.000

Нові книжки й журнали.

о. Г. Костельник: „НАПОЛЕОН І СТАЛІН ЯК ПРЕДСТАВНИКИ ДУХА СВОГО ЧАСУ“, Львів, 1933. Ст. 36.

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 5. XI. год. 3.30 попол. „Вакхантки“.

Неділя, 5. XI. год. 7.30 веч. „Весілля“.

Понеділок, 6. XI. год. 7.30 веч. „III. пов. кімната ч. 17“. (Всі місця по 1 зол.).

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 5. XI. год. 3.30 попол. „Готівка“.

Неділя, 5. XI год. 7.30 веч. „Моя сестра та я“.

Понеділок, 6. XI. год. 7.30 веч. „Моя сестра та я“.

Концертове Бюро Тірка.

Понеділок, 6. XI. Концерт: Гаспар Кассадо, челіст.

Кіна.

АДРІЯ: „Під кураттелею“ (Вл. Буріан).
АПОЛЬО: „Мушу тебе здобути“ (Іван Кепура).
АТЛЯНТИК: „Кінг-Конг“.
ВАНДА: „Історія душі“.
КАСІНО: „Якою мене бажаєш“ (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: „Шумовини вулиці“.
КОЛІСЕЙ: „Цілунок перед зеркалом“ і ревія „Білявки та чорнявки“.
МАРУСЕНЬКА: „Онкель Мозес“ (Шалома Аша).
МІРАЖ: „Програма 7-ми зір“.
МУЗА: „Чому я згрішила“.
ПАЛЯС: „Мушу тебе здобути“ (Іван Кепура).
ПАН: „Екстаза“.
ПАСАЖ: „Ніч жаху“ (Том Мікс) і комедія (Флїп і Флап).
СТИЛЕВЕ: „Маски д-ра Фуманчу“, ревія „Наша пачка“.
ХИМЕРА: „Шанду“.
УТІХА: „Заборонене передмістя“, ревія „Затанцюймо вальса!“

Закордонне радіо.

Неділя, 5. листопада 1933.

Відень (517,2) 9.35 Гендлева та Брамсова соната, 12.00 Концерт, 19.20 Брамсові пісні, 20.00 „Христя лісникіана“ оп. Ярно; **Братислава** (279,3) 16.00 Концерт; **Брно** (341,7) 9.00 Пісні; **Мор. Острава** (263,8) 9.00 **Популярні українські пісні (сп. Самійлович)**; **Прага** (488,6) 12.15 „Велика буря“ оп. Вайнберга, 19.05 Пісні Чайковського; **Гайльсберг** (276,5) 11.30 Пісні, 19.00 Концерт; **Лайпціґ** (389,6) 20.00 Оп. музика; **Бреслав** (325) 12.05, 17.35 Концерт; **Букарешт** (394,2) 20.00 Спів; **Стокгольм** (435,4) 19.45 „Гейша“ оп. Джонса; **Рим** (441,2) 17.15, 20.45 Концерт.

Понеділок, 6. листопада 1933.

Відень (517,2) 12.00, 13.10, 17.25, 20.55 Концерт, 19.10 „Чудодійне вино“ гротеска; **Брно** (341,7) 19.10, 20.15 Пісні; **Мор. Острава** (263,8) 12.35 Концерт; **Прага** (488,6) 19.00 „Пікова дама“ оп. Чайковського; **Париж** (1725) 21.00 Оп. вечір; **Гайльсберг** (276,5) 18.25 Веселі оповідання, 20.50 Солісти; **Мінхен** (533) 16.30 Концерт; **Беромінстер** (459,4) 19.50 Пісні в супров. лютні; **Будапешт** (550,5) 19.00 Вок. рецітаь, 19.40 Концерт; **Рим** (441,2) 17.15, 20.45 Концерт.

Львівське радіо.

Неділя, 5. листопада 1933.

9.00—9.53 Ранішня авдиція; 11.45 Релігійна музика з грамофону; 12.15, 13.12 Музичний поранок (Бетовенові твори); 13.00 Балачка для працюючих; 14.00 Рільнича скринька; 14.15 Огляд ринків рільних продуктів; 14.25 Шось для кожного (грамофон); 15.00 Льняні тканини; 15.20 Сальонова музика; 16.00 Вес. авдиція для дітей від 5 до 90 літ; 16.30 Чвертьгодина веселих мистців (грамофон); 16.45 „Пожежа фабрики“ фрагмент із Реймонтової повісти „Обітована земля“; 17.00 Чи вміємо прати трикотажі; 17.15 „Весілля“ нар. суїта Нововейського; 18.00 Авд. „Азаіс“; 18.40 Арії та пісні (Мехівна); 19.00 Фейл.: „Пруські мазури“; 19.10 Всячина; 19.50 Веч. денник; 20.00 Самоврядування та держава (промова мін. Перацького); 21.05 Веч. денник; 21.15 Відчит; 21.30 На веселій льв. хвилі; 22.30, 22.31 Спортові вістки; 22.40 Танкова музика; 23.05 Грамофонові плити

Понеділок, 6. листопада 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 11.45 Комунікати, грамофон; 12.05 Ревієві пісеньки з грамофону; 12.35 Концерт Й. С. Баха з грамофону; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Збіжева біржа; 15.55 Сальонова музика; 16.40 Лекція фр. мови; 16.55 Арії та пісні (Лозінська); 17.20 Співочий рецітаьь Ром. Міцевського; 17.50 Наука стенографії; 18.00 У колиски польської державности; 19.05 З мовчазного дому; 19.15 Всячина; 19.25 Шопенів гумор; 19.40 Спортові вістки; 19.47 Веч. денник; 20.15 Трансм. з Варшави: „Викрадення зі Сераю“ оп. Моцарта; в перерві „Лужицькі болота“, Спортові вістки; 23.15 Грамофон.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові в суботу на приватній біржі платили за долара 5.80 зол.

У Варшаві в суботу були такі курси: Льондон 27.84, Париж 34.86, Берлін 212.50, Цюріх 172.65, Амстердам 359.05, Нюйорк кабель 5.72, Нюйорк чеки 5.71.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 4. XI.: масло дес. зол. 2.90, молоко 21 сот., сметана 90 сот., яйця зол. 4.20 за копу. — Тенденція на молоко звишкова, на масло, сметану і яйця сильна.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.